

AVIZ
referitor la propunerea legislativă “Legea sănătății mintale”

Analizând **propunerea legislativă “Legea sănătății mintale”**, transmisă de Secretarul General al Camerei Deputaților cu adresa nr.117 din 12.04.2001,

CONSILIUL LEGISLATIV

În temeiul art.2 alin.1 lit.a din Legea nr.73/1993 și art.48(2) din Regulamentul de organizare și funcționare a Consiliului Legislativ,

Avizează favorabil propunerea legislativă, cu următoarele observații și propuneri:

I. Observații cu caracter general

1. Propunerea legislativă vizează reglementarea unor aspecte legate de sănătatea mintală a bolnavilor psihici din țara noastră, cu referire la internarea în unitățile psihiatrice, a drepturilor pacienților, precum și cadrul general care să asigure promovarea sănătății mintale.

Sub aspectul relațiilor sociale reglementate, propunerea legislativă face parte din categoria legilor ordinare.

2. Și în atenția Consiliului Europei a existat o preocupare deosebită cu privire la promovarea sănătății mintale, așa cum reiese din Rezoluția adoptată la 18 noiembrie 1999, prin care se recomandă statelor membre să întreprindă mai multe acțiuni care să aibă finalitate în eradicarea bolilor mintale prin acțiuni concrete, la toate nivelele și care pun accent în primul rând pe măsuri preventive de natură economico-socială și educațional-culturală, precum și pe programe complexe în scopul tratării bolilor psihice.

3. Din documentele internaționale examinate nu rezultă însă că statele sunt invitate să adopte legi speciale privind sănătatea mintală, accentul căzând pe **politici medicale sectoriale** pentru prevenirea îmbolnăvirilor și asigurarea condițiilor socio-medice în acest sens.

Pe de altă parte, problema asistenței medicale a bolnavilor mintali, la cererea acestora (internarea voluntară), se înscrie în

contextul general al legii și preocupărilor privind sănătatea publică, fără discriminări între boli și bolnavi, atât timp cât în alte cazuri, cum sunt cele ale bolnavilor de SIDA, o astfel de reglementare specială nu s-a dovedit a fi necesară.

În aceeași ordine de idei, semnalăm că examinând în mod exigent art.44 din proiect, rezultă că așa zisa internare voluntară este în fapt urmarea unor **încercări de internare**, desigur în dezacord cu voința bolnavului, încercări care au eșuat.

4. Problema care prezintă însă o pondere marcată, ca importanță socială, medicală și legislativă, este aceea a bolnavilor mintali periculoși, la care se referă în prezent Decretul nr.313/1980, tratată în propunerea legislativă sub denumirea de "internare silită". Reglementarea ar putea, la rândul ei, să fie inclusă în legea privind sănătatea publică sau ar putea forma obiectul unei legi speciale.

În oricare dintre aceste soluții ar trebui însă reexaminată legalitatea procedurii administrativ-medicale a internării bolnavului mintal periculos, în lumina drepturilor fundamentale ale omului, potrivit cărora restrângerea unui drept, cum este dreptul la libertatea sau dreptul la mișcare, **poate fi dispusă numai printr-o procedură judiciară de către o instanță de judecată**, evident la propunerea unei comisii medicale. Or, în art.47 alin.(1) lit.d) se prevede că ea poate avea loc la propunerea "reprezentanților Poliției, Jandarmeriei, Parchetului sau ai Pompierilor".

De asemenea, credem că unele prevederi ale propunerii legislative ar trebui reexamineate dându-se proiectului un caracter științific și mai puțin sau deloc propagandistic. Avem în vedere dispozițiile din **alin.3 al art.35** (nu este admisă nici o discriminare bazată pe o tulburare psihică), alineatele următoare instituind chiar ele derogări de la principiu, din **art.36 alin.1 lit.a** (Recunoașterea de drept a pacientului cu tulburări psihice ca persoană), ca și cum cineva ar fi contestat vreodată acest adevăr, din **alin.4** (Pacientul nu poate fi obligat să presteze o muncă forțată), deși un text din Codul penal pedepsește supunerea la muncă forțată a **oricărei** persoane sau din **alin.3 al art.59** (Internarea silită nu constituie o cauză de restrângere a capacității juridice a pacientului), deși există reglementate proceduri judiciare care infirmă actele juridice ale celor dovediți debili mintali.

5. În propunerea legislativă se reglementează și problema răspunderii penale și contravenționale. Această reglementare este însă în contradicție cu principiile fundamentale ale celor două tipuri de răspundere juridică.

În ceea ce privește răspunderea penală este încălcat principiul legalității incriminării și al pedepsei. Acest principiu impune descrierea exactă în textul legii a faptelor incriminate și prevederea expresă a sancțiunilor aplicabile. Or, propunerea legislativă nu satisface nici una din aceste cerințe, deoarece, în locul descrierii faptelor se folosește formula generică “nerespectarea prevederilor art. ... atrage răspunderea penală”, pedepsele nefiind prevăzute.

Aceleași observații sunt valabile și în privința răspunderii contravenționale. Articolul 60 din propunerea legislativă nu prevede în mod clar faptele care constituie contravenții și nici sancțiunile aplicabile. Din reglementarea propusă lipsesc și prevederile referitoare la persoanele competente să constate contravențiile și să aplice sancțiunile precum și cele referitoare la aplicarea celorlalte dispoziții ale Legii nr.32/1968 – lege cadru în ceea ce privește contravențiile.

Referitor la faptele care ar putea să constituie contravenții sau infracțiuni, apreciem că ele sunt insuficient de precis delimitate, deoarece în unele cazuri nu se poate deduce care este conduita sancționată sau persoana care poate fi trasă la răspundere.

II. Observații de redactare și de tehnică legislativă

1. La art.4 alin.(2), pentru unitate terminologică cu celelalte acte normative, propunem folosirea termenului de “administrație **publică** centrală” în locul termenului de “administrație centrală”.

2. Pentru acuratețea exprimării, sugerăm ca în textul de la lit.k) a art.5, cuvântul “inaluentă” să fie înlocuit prin cuvântul “influență”.

3. La art.8, în conformitate cu prevederile art.33 alin.(4) din Legea nr.24/2000 privind normele de tehnică legislativă pentru elaborarea actelor normative, propunem înlocuirea cuvintelor “prevenția” și “populaționale” prin expresiile uzuale “prevenirea” și “de populații”.

Totodată, propunem ca în locul sintagmei “populație generală”, folosit în textul de la alin.(2), să fie folosit termenul “întregii populații”, care exprimă mai corect ideea concretizată în norma juridică respectivă.

4. La art.10 alin.(1), pentru mai multă precizie și claritate, propunem înlocuirea expresiei “este efectuată” cu expresia “se efectuează”, iar expresia “și normele”, din finalul frazei, cu expresia “și a normelor”.

5. Pentru a da un caracter mai imperativ textului de la art.14 alin.(1), propunem ca după cuvântul “nu” să se introducă expresia “trebuie să”.

6. La art.15 alin.(3), propunem înlocuirea termenului “proiect” cu expresia “program”, acesta fiind mai uzitat în domeniul sanitar.

7. La art.21 alin.(3), propunem ca sintagma “în concordanță cu prevederile cuprinse în art.31 și 32 din Legea nr.145/1997 a asigurărilor sociale de sănătate, după cum a fost modificată și completată”, să fie înlocuită cu sintagma “prevederile art.31 și 32 din Legea asigurărilor sociale de sănătate nr.145/1997, cu modificările și completările ulterioare”.

Acceași completare propunem să fie făcută și la art.61.

8. La art.22, pentru mai multă claritate, propunem ca fraza de debut să fie reformulată, astfel:

“Art.22. - Serviciile specializate de sănătate mintală se realizează prin următoarele structuri:”.

9. La art.24, pentru un spor de rigoare și mai multă precizie în redactare, propunem introducerea expresiei “a acestora” după termenul “protecția socială”.

10. La art.29 alin.(3), propunem eliminarea expresiei “de art.29” și adăugarea înaintea expresiei “alin.(2)” a prepoziției “la”, întrucât se referă la același articol.

11. La art.53 și art.57 alin.(2), pentru unitate terminologică, propunem folosirea termenilor din Legea nr.92/1992 privind organizarea judecătorească, republicată, respectiv “parchetului de pe lângă instanța judecătorească competentă”, care să înlocuiască termenul generic “parchetului teritorial”.

12. La art.64, pentru mai multă precizie în redactare, propunem ca prepoziția “La” din debutul frazei să fie înlocuită cu prepoziția “Pe”.

p. PREȘEDINTE

Dragoș ILIESCU

București

Nr.410/11.05.2001